

Zbigniew Bania

Prof. dr hab. Andrzej K. Olszewski -
historyk sztuki nowożytnej

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 10/2, 7-9

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZBIGNIEW BANIA

PROF. DR HAB. ANDRZEJ K. OLSZEWSKI – HISTORYK SZTUKI NOWOŻYTNEJ

Nieubłagane przepisy narzuciły władzom naszej Uczelni rozstanie się Ciebie Szanowny Profesorze, Drogi Andrzeju z naszym zespołem, pracowników niegdyś Katedry Historii Sztuki Sakralnej, obecnie z Instytutem Historii Sztuki. Należysz do Profesorów najdłużej prowadzących zajęcia z historii sztuki najpierw na ATK, dziś w UKSW. Współpracę rozpocząłeś w 1974 r., by od 1977 przejść na pełny etat z Ośrodka Dokumentacji Zabytków MKiS. Prowadziłeś wykłady kursowe, monograficzne i seminarium magisterskie, które cieszyły się niezwykłą popularnością wśród studentów aż do rozstania się z nami. Na Twoim seminarium powstało 158 prac magisterskich, ich tematyka obejmowała wszelkie przejawy twórczości artystycznej, powstały monografie wielu artystów. Często są to jedyne opracowania zjawisk, osób, których publikacja udostępniłaby tę wiedzę szerszemu ogółowi. Kierowałeś nie tylko swą katedrą, ale także szefowałeś naszemu zespołowi, byłeś prodziekanem naszego Wydziału.

Jesteś tą Osobą, która obok twórcy kierunku studiów jeszcze na ATK, ks. prof. Janusza Pasierba, przydała niezwykłą pozycję naszemu zespołowi spośród tych ośrodków akademickich Polski, na których uczy się historii sztuki. Należysz do grona najwybitniejszych naukowców naszej dziedziny, jesteś autorem pokaźnej liczby artykułów, książek, wśród nich są klasyczne w naszej nauce, stanowiące podstawę dydaktyki i kształtowania programów badawczych współczesnego życia artystycznego.

Mamy nadzieję, że Twoje odejście z Uczelni nie przerwie współpracy dydaktycznej i naukowej naszego Instytutu Historii Sztuki. Wiemy, że nadal pracujesz, prowadzisz na innych uczelniach zajęcia, głosisz swe wspaniałe wykłady. Życzymy Ci zdrowia i sił, byś mógł być jak najdłużej dydaktykiem, pisać nowe dzieła, w których to umiejętnościach jesteś mistrzem.

1. Rys biograficzny

Andrzej K. Olszewski urodził się 21 października 1931 r. w Warszawie. Etapy kształcenia: Szkoła Powszechna Zofii Szadebergowej w Warszawie (1938-1944), Gimnazjum im. K. Brodzińskiego w Tarnowie (1945-1946), matura

w Liceum im im. St. Batoiego w Warszawie. Studia na Uniwersytecie warszawskim rozpoczął w 1950 r., kończąc je pracą magisterską *Przegląd koncepcji stylu narodowego w teorii architektury polskiej przelomu XIX i XX wieku*, pisaną pod kierunkiem prof. J. Starzyńskiego w 1955 r. Pod kierunkiem tego samego profesora napisał pracę doktorską *Nowa forma w architekturze polskiej 1900-1925. Teoria i praktyka* obronioną na Uniwersytecie Warszawskim w 1965 r. Habilitował się również na tym Uniwersytecie w 1985 r. W 1990 r. przyznano Mu tytuł profesora a w 1994 r. uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego w ATK.

2. Działalność naukowa

Blisko pięćdziesięcioletnia praca naukowa na polu podstawowych badań nad powszechną i polską sztuką XIX i XX w. wyraża się sumą 168 tytułów, w tym 6 książek, 40 rozpraw i studiów. Badania koncentrowały się wokół architektury, sztuki dekoracyjnej, malarstwa, rzeźby, teorii sztuki. Jako jeden z pierwszych rozpoczął badania nad polską architekturą XX w., czego wyrazem było obszerne studium *Przegląd koncepcji stylu narodowego w teorii architektury polskiej przelomu XIX i XX w.* (1956), podstawowa książka *Nowa forma w architekturze polskiej 1900-1925* (1967), liczne artykuły na temat architektury polskiej, oraz ostatnio opublikowana w języku polskim i angielskim wspólnie z żoną Ireną monografia wybitnego architekta polskiego w USA Jerzego Szepetyckiego-*Szeptycki i jego kościoły w Ameryce* (2000). W 1999 r. opublikował obszerne studium *Architekci Brukselscy Stanislas Jasinski i Jacques Obozinski*.

Szereg prac to syntezy wszystkich dziedzin architektury i plastyki. Jest autorem podstawowej syntezy sztuki polskiej od końca XIX w. *Dzieje Sztuki Polskiej 1890-1980 w zarysie* (1988), opublikowanej także w języku angielskim *Polish Art and Architecture 1890-1980* (1989). Wśród innych publikacji wymieńmy obszerne rozdziały w książkach *Sztuka Warszawy* (1986), *Polskie Życie Artystyczne 1890-1914* (1967), *Polskie Życie Artystyczne w latach 1915-1939* (1974).

W dorobku znajdują się też prace z zakresu sztuki powszechnej. Jako pierwszy opracował francuską grupę z lat trzydziestych *Forces Nouvelles* (1971), pisał na temat krytyki i wydarzeń artystycznych we Francji. W latach 1955-1975 prowadził prace jako adiunkt w Instytucie Sztuki PAN. Ostatnie lata poświęcił zagadnieniom europejskiej i amerykańskiej Art Deco.

Oddzielną częścią prac są dokumentacje dla potrzeb badawczych i konserwatorskich. Jako kierownik działu ewidencji w Ośrodku Dokumentacji Zabytków MKiS był współautorem obowiązującej w służbie konserwatorskiej Karty Ewidencyjnej dla zabytków architektury, w Akademii Teologii Katolickiej prowadził przez kilka lat dokumentację współczesnej sztuki sakralnej. Otrzymał dwukrotnie nagrody Stowarzyszenia Historyków Sztuki, dwukrotnie Polskiej Akademii Nauk, Dyplom Honorowy Tow. Przyjaciół Warszawy. Odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

3. Działalność dydaktyczna

W 1974 r. rozpoczął wykłady ze sztuki współczesnej w Akademii Teologii Katolickiej (obecnie Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Zatrudniony na pełnym etacie w 1977 r. pracował na tej Uczelni jako profesor zwyczajny i kierownik Katedry Historii Sztuki Współczesnej i Ikonografii. W latach 1992-1999 był jednocześnie profesorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i kierownikiem tamtejszej Katedry Sztuki Współczesnej, od 1999 r. jest także profesorem Uniwersytetu Łódzkiego. Od 1990 r. do chwili obecnej wykłada na Letnim Uniwersytecie Kultury Polskiej w Rzymie. W 1998 r. prowadził wykłady jako visiting professor na Uniwersytecie Stanu Minnesota w Minneapolis.

Jest promotorem 221 prac magisterskich i 7 doktorskich, recenzentem licznych doktoratów, habilitacji i nominacji profesorskich.

Poza uczelniami od ponad czterdziestu lat prowadzi wykłady publiczne w różnych instytucjach, jak Zachęta, muzea, ostatnio Stołeczne Centrum Edukacji Kulturalnej, Uniwersytet Trzeciego Wieku.

4. Działalność organizacyjna

W Akademii Teologii Katolickiej pełnił funkcję prodziekana Wydziału Nauk Historyczno-Społecznych (1990-1993). Był wieloletnim członkiem władz Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Jest przewodniczącym sekcji polskiej międzynarodowej organizacji, zajmującej się ochroną i badaniem architektury modernistycznej DOCOMOMO. Jest również członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA, członkiem Towarzystwa Opieki Nad Zabytkami, członkiem dożywotnim Art Deco Society of New York. Przez szereg lat był członkiem różnych komisji konserwatorskich, członkiem jury Nagrody Im. św. Brata Alberta.